

ЗІГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол №10 від
«11» червня 2025 р.

«РОЗЛАДИ ОСОБИСТОСТІ ТА ОСОБИСТІСНИХ РИС»

СИЛАБУС

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність С4 «Психологія»

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: вибіркова

Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Залік (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>4</u>	<u>8</u>	<u>20</u>	<u>16</u>	<u>54</u>	<u>90</u>	<u>8</u>

1. Загальна інформацію про викладача (лектора, асистента).

Бондарчук Андрій Григорович

Кандидат медичних наук доцент кафедри психології

Контактна інформація: e-mail: papagaid@gmail.com

2. Назва, код дисципліни і кількість кредитів

На вивчення навчальної дисципліни «Розлади особистості та особистісних рис» відводиться 90 годин 3 кредити ЄКТС.

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни

Вивчення здійснюється протягом 8 семестру на 4-ому курсі навчання.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Для успішного засвоєння дисципліни «Розлади особистості та особистісних рис» студентам необхідно мати ґрунтовні знання з таких предметів:

Пререквізити:

- Психодіагностика — формує знання й навички застосування методів оцінки та вимірювання індивідуально-психологічних особливостей.
- Патопсихологія — вивчає закономірності порушення психічної діяльності при різних формах психічних розладів, механізми їх виникнення та прояви, а також психологічні методи дослідження патологічних змін особистості й мислення.
- Клінічна психологія — це навчальна дисципліна, спрямована на вивчення закономірностей виникнення та перебігу психічних розладів, диференціацію норми й патології, а також формування практичних навичок психодіагностики, психокорекції та психологічної підтримки осіб із психічними та поведінковими порушеннями.
- Основи психологічного консультування — це навчальна дисципліна, що присвячена теоретичним засадам та практичним методам надання психологічної допомоги через індивідуальне й групове консультування, спрямовану на формування професійних навичок ефективної комунікації, аналізу проблем клієнта та вибору адекватних стратегій підтримки.
- Травмофокусоване психологічне консультування — це навчальна дисципліна, спрямована на вивчення психологічних механізмів виникнення та наслідків психотравм, формування знань і навичок діагностики та підтримки клієнтів із травматичним досвідом, а також інтеграцію методів консультування у комплексну психотерапевтичну практику.
- Основи психіатрії — це навчальна дисципліна, що забезпечує ознайомлення з базовими поняттями психіатрії, класифікацією психічних розладів, принципами діагностики та загальними підходами до лікування і психосоціальної підтримки пацієнтів.

Постреквізити:

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах та професійних сферах:

- Індивідуальна та групова терапія — формує знання й навички застосування психотерапевтичних методів у роботі з окремими клієнтами та групами.
- Основи психофармакології — це навчальна дисципліна, що вивчає вплив лікарських засобів на психіку та поведінку, механізми їх дії, особливості застосування психотропних препаратів у лікуванні психічних і поведінкових розладів, а також принципи взаємодії фармакологічних і психотерапевтичних методів.
- Переддипломна практика — це освітній компонент, що є завершальним етапом професійної підготовки, інтегрує теоретичні знання та практичні навички у реальних умовах діяльності психолога й готує студента до виконання кваліфікаційної роботи.
- Кваліфікаційна робота — це самостійне науково-практичне дослідження, яке демонструє професійну компетентність здобувача та його готовність до незалежної психологічної діяльності.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Розлади особистості та особистісних рис» належить до циклу професійної підготовки майбутніх психологів і психотерапевтів та спрямована на формування системного уявлення про природу, класифікацію, діагностику й корекцію патологічних особистісних рис і розладів. У межах курсу розглядаються сучасні класифікаційні системи (МКХ-11, DSM-5), етіологічні чинники, психологічні механізми формування розладів, а також типологія та клініко-психологічні характеристики основних груп.

Особливу увагу приділено методам психодіагностики, психотерапевтичним стратегіям, психокорекційним підходам та роботі з клієнтами у кризових станах. Важливим складником є формування етичної позиції психолога та розвиток навичок міждисциплінарної взаємодії з психіатрами, психотерапевтами й соціальними працівниками.

Курс має практичну спрямованість: студенти набувають компетентностей у сфері діагностики, консультування та психокорекції, що забезпечує їхню готовність до професійної діяльності у сфері психологічної допомоги.

6. Призначення навчальної дисципліни.

Дисципліна «Розлади особистості та особистісних рис» призначена для формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про природу, класифікацію та психологічні механізми патологічних особистісних рис і розладів. Її мета полягає у забезпеченні студентів знаннями про діагностичні критерії, етіологічні чинники та типологію розладів, а також у розвитку практичних навичок психодіагностики, психокорекції та психотерапевтичної роботи.

Призначення курсу полягає у підготовці майбутніх психологів до професійної діяльності з клієнтами, які мають розлади особистості, шляхом формування компетентностей у сфері етичної взаємодії, міждисциплінарної співпраці та застосування сучасних науково обґрунтованих методів допомоги.

7. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Розлади особистості та особистісних рис» є формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння природи, класифікації та психологічних механізмів розладів особистості й патологічних особистісних рис, а також засвоєння принципів їх діагностики, профілактики та психокорекції.

8. Завдання вивчення дисципліни

Завдання спрямовані на формування високого рівня професійної компетентності у здобувачів освіти, які зможуть ефективно працювати у сфері розладів особистості:

- Ознайомлення з класифікаціями розладів особистості та особистісних рис (МКХ-11, DSM-5);
- Розкриття психологічних механізмів виникнення та перебігу патологічних рис і розладів;
- Формування навичок діагностики основних типів розладів особистості та їх проявів;
- Навчання застосуванню методів психодіагностики, консультування та психокорекції осіб із розладами особистості;
- Розвиток професійної етичної позиції щодо роботи з клієнтами, які мають патологічні особистісні риси;
- Сприяння міждисциплінарній взаємодії з лікарями-психіатрами, психотерапевтами та соціальними працівниками.

8.1. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Розлади особистості та особистісних рис» здобувач вищої освіти повинен

Знати:

- Класифікаційні системи розладів особистості (МКХ-11, DSM-5) та їх діагностичні критерії.
- Етіологічні чинники формування патологічних рис і розладів.
- Психологічні механізми розвитку особистісних порушень.
- Типологію розладів та клініко-психологічні характеристики основних груп.
- Методи психодіагностики та принципи їх застосування.
- Психотерапевтичні стратегії і психокорекційні методи роботи з клієнтами.
- Етичні стандарти професійної діяльності психолога.
- Основи міждисциплінарної взаємодії у сфері психічного здоров'я.

Уміти:

- Застосовувати методи психодіагностики для виявлення патологічних рис та розладів особистості.
- Використовувати психотерапевтичні техніки у роботі з клієнтами різних типів розладів.
- Розробляти та реалізовувати психокорекційні програми.
- Застосовувати етичні принципи у професійній взаємодії з клієнтами.
- Організовувати міждисциплінарну співпрацю з іншими фахівцями у сфері психічного здоров'я.
- Використовувати навички кризової допомоги у роботі з клієнтами у стані дезадаптації.
- Формулювати практичні рекомендації для психологічної підтримки та реабілітації.

9. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Розлади особистості та особистісних рис» складається з двох змістовних модулів:

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні основи

Тема 1. Поняття та класифікація розладів особистості та патологічних рис (МКХ-11, DSM-5).

Розлади особистості визначаються як стійкі порушення внутрішніх переживань та поведінки, що відхиляються від культурних норм і призводять до соціальної дезадаптації. У сучасних класифікаціях (МКХ-11, DSM-5) вони описуються через критерії тривалості, вираженості та впливу на функціонування особи. Особливу увагу приділяють відмінності між патологічними рисами та клінічно значущими розладами. Класифікаційні системи забезпечують єдину мову для діагностики та досліджень, сприяючи міждисциплінарній взаємодії.

Тема 2. Етіологічні фактори: біологічні, психологічні та соціальні детермінанти.

Формування розладів особистості зумовлене комплексом біологічних, психологічних і соціальних чинників. Біологічні фактори включають генетичну схильність та нейробіологічні механізми. Психологічні детермінанти охоплюють ранні дитячі переживання, стиль прив'язаності та особливості емоційної регуляції. Соціальні умови, такі як сімейне середовище, культура та травматичні події, можуть посилювати ризик розвитку патологічних рис.

Тема 3. Психологічні механізми формування та розвитку розладів особистості.

Розлади особистості виникають через дисфункціональні механізми саморегуляції, спотворені когнітивні схеми та порушення емоційної обробки. Важливу роль відіграють механізми захисту, які при патологічному використанні призводять до стійких порушень поведінки. Дефіцит у розвитку

Я-структур та труднощі інтеграції досвіду формують основу для дезадаптивних моделей взаємодії. Розуміння цих механізмів дозволяє ефективніше застосовувати психотерапевтичні стратегії.

Тема 4. Типологія розладів особистості: клініко-психологічні характеристики основних груп.

Типологія розладів особистості охоплює кілька груп, зокрема кластер А (дивні та ексцентричні), кластер В (емоційно нестабільні та драматичні) та кластер С (тривожні та унікальні). Кожна група має специфічні клінічні прояви, що відображають особливості мислення, емоцій та поведінки. Наприклад, прикордонний розлад характеризується нестабільністю емоцій та ідентичності, а нарцисичний — надмірною потребою у визнанні. Така систематизація допомагає у виборі діагностичних та терапевтичних підходів.

Тема 5. Методологічні підходи до дослідження та діагностики особистісних порушень.

Дослідження розладів особистості базується на поєднанні клінічних інтерв'ю, психометричних методів та спостереження. Використовуються стандартизовані опитувальники, що дозволяють оцінити інтенсивність патологічних рис. Методологія включає як кількісні, так і якісні підходи, що забезпечують комплексне розуміння проблеми. Важливим є інтегративний аналіз, який враховує біопсихосоціальний контекст розвитку особистості.

Змістовний модуль 2. Практика діагностики та психокорекції

Тема 6. Методи психодіагностики розладів особистості та патологічних рис.

Психодіагностика розладів особистості здійснюється за допомогою клінічних інтерв'ю, проєктивних методик та стандартизованих тестів. Вона спрямована на виявлення стійких моделей мислення, емоцій та поведінки, що відхиляються від норми. Особливе значення мають інструменти, які дозволяють диференціювати патологічні риси від тимчасових реакцій. Комплексна діагностика забезпечує основу для планування психокорекційної роботи.

Тема 7. Психотерапевтичні стратегії: когнітивно-поведінкові, психоаналітичні та інтегративні підходи.

У роботі з розладами особистості застосовуються різні психотерапевтичні стратегії. Когнітивно-поведінкові методи спрямовані на зміну дисфункціональних переконань та поведінкових патернів. Психоаналітичні підходи акцентують увагу на глибинних конфліктах та механізмах захисту. Інтегративні моделі поєднують різні техніки, забезпечуючи гнучкість та адаптацію до потреб клієнта.

Тема 8. Психокорекційні методи та робота з клієнтами у кризових станах.

Психокорекція розладів особистості включає індивідуальні та групові методи, спрямовані на розвиток адаптивних навичок. У кризових станах

важливим є застосування технік стабілізації та підтримки. Використовуються методи тренінгу комунікативних навичок, емоційної регуляції та вирішення конфліктів. Робота з кризовими клієнтами потребує особливої чутливості та професійної етики.

Тема 9. Етичні принципи та професійні стандарти взаємодії з особами, які мають розлади особистості.

Етичні засади роботи з клієнтами з розладами особистості передбачають дотримання конфіденційності, поваги до гідності та уникнення стигматизації. Психолог має діяти в межах професійних стандартів, забезпечуючи безпечне та підтримувальне середовище. Важливим є баланс між емпатією та професійною дистанцією. Етична позиція сприяє формуванню довіри та ефективності консультування.

Тема 10. Міждисциплінарна взаємодія: співпраця психолога з психіатром, психотерапевтом та соціальним працівником.

Робота з особами, які мають розлади особистості, потребує міждисциплінарної взаємодії. Психолог співпрацює з психіатром у питаннях діагностики та фармакотерапії, з психотерапевтом — у розробці терапевтичних стратегій, а з соціальним працівником — у забезпеченні соціальної підтримки. Такий підхід дозволяє комплексно враховувати біологічні, психологічні та соціальні аспекти проблеми. Міждисциплінарна команда забезпечує більш ефективну допомогу клієнту.

10. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів і тем практичних занять	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		л.	пр.	с.р.
Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні основи				
Тема 1. Поняття та класифікація розладів особистості та патологічних рис (МКХ-11, DSM-5).	10	2	2	6
Тема 2. Етіологічні фактори: біологічні, психологічні та соціальні детермінанти.	10	2	2	6
Тема 3. Психологічні механізми формування та розвитку розладів особистості.	10	2	2	6
Тема 4. Типологія розладів: клініко-психологічні характеристики основних груп.	10	2	2	6
Тема 5. Методологічні підходи до дослідження та діагностики особистісних порушень.	9	2	2	5
Змістовний модуль 2. Практика діагностики та психокорекції				
Тема 6. Методи психодіагностики розладів особистості та патологічних рис.	9	2	2	5
Тема 7. Психотерапевтичні стратегії: когнітивно-поведінкові, психоаналітичні та інтегративні підходи.	8	2	1	5

Тема 8. Психокорекційні методи та робота з клієнтами у кризових станах.	8	2	1	5
Тема 9. Етичні принципи та професійні стандарти взаємодії з особами, які мають розлади особистості.	8	2	1	5
Тема 10. Міждисциплінарна взаємодія: співпраця психолога з психіатром, психотерапевтом та соціальним працівником.	8	2	1	5
Усього:	90	20	16	54

11. Тематика самостійних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійне заняття 1. Класифікація та діагностичні критерії - Охарактеризуйте основні положення МКХ-11 та DSM-5. - Назвіть ключові критерії діагностики розладів особистості. - Зазначте відмінності між патологічними рисами та клінічними розладами. - Опишіть труднощі застосування класифікацій у практиці. - Перелічте приклади розладів із кожного кластеру. - Сформулюйте значення класифікації для психотерапії.	6
2	Самостійне заняття 2. Етіологія та фактори ризику - Охарактеризуйте біологічні чинники розвитку розладів. - Назвіть психологічні фактори, що впливають на формування патологічних рис. - Зазначте роль соціального середовища у виникненні розладів. - Опишіть приклади травматичних подій як факторів ризику. - Перелічте генетичні передумови розладів особистості. - Розкрийте значення біопсихосоціальної моделі.	6
3	Самостійне заняття 3. Психологічні механізми формування - Охарактеризуйте когнітивні схеми, що сприяють розвитку розладів. - Назвіть основні механізми психологічного захисту. - Зазначте роль емоційної регуляції у перебігу патології. - Опишіть дефіцит Я-структур як чинник розладів. - Перелічте приклади дезадаптивних моделей взаємодії. - Сформулюйте значення розуміння механізмів для терапії.	6
4	Самостійне заняття 4. Типологія розладів особистості - Охарактеризуйте кластер А, В та С. - Назвіть відмінності прикордонного та нарцисичного розладів. - Зазначте клінічні прояви кожного кластеру. - Опишіть приклади поведінкових характеристик різних типів. - Перелічте труднощі діагностики за типологією. - Запропонуйте способи використання типології у психокорекції.	6
5	Самостійне заняття 5. Методологія дослідження та діагностики - Охарактеризуйте основні методи дослідження розладів особистості. - Назвіть відмінності між кількісними та якісними методами.	5

	– Зазначте переваги стандартизованих опитувальників. – Опишіть значення спостереження у діагностиці. – Перелічте приклади психометричних інструментів. – Розкрийте важливість інтегративного аналізу.	
6	Самостійне заняття 6. Методи психодіагностики – Назвіть види клінічних інтерв'ю. – Охарактеризуйте проєктивні методики. – Перелічте стандартизовані тести для оцінки особистісних рис. – Зазначте способи диференціації патологічних рис. – Опишіть значення комплексної діагностики. – Сформулюйте роль психодіагностики у плануванні терапії.	5
7	Самостійне заняття 7. Психотерапевтичні стратегії – Охарактеризуйте когнітивно-поведінкову терапію. – Розкрийте психоаналітичний підхід до розладів. – Перелічте особливості інтегративних моделей. – Зазначте залежність вибору стратегії від типу розладу. – Опишіть труднощі психотерапевтичного процесу. – Сформулюйте значення гнучкості терапевта.	5
8	Самостійне заняття 8. Психокорекція та кризова допомога – Назвіть методи психокорекції. – Опишіть роботу з клієнтами у кризових станах. – Перелічте техніки стабілізації. – Зазначте значення тренінгу комунікативних навичок. – Охарактеризуйте роль етики у кризовій допомозі. – Запропонуйте приклади кризових інтервенцій.	5
9	Самостійне заняття 9. Етичні принципи роботи – Охарактеризуйте основні етичні принципи роботи з клієнтами. – Зазначте значення конфіденційності. – Опишіть способи уникнення стигматизації. – Перелічте межі професійної дистанції. – Розкрийте вплив етичних стандартів на терапію. – Сформулюйте значення емпатії у роботі психолога.	5
10	Самостійне заняття 10. Міждисциплінарна взаємодія – Охарактеризуйте переваги співпраці психолога з психіатром. – Назвіть роль соціального працівника у команді. – Зазначте значення біопсихосоціального підходу. – Опишіть труднощі міждисциплінарної роботи. – Перелічте способи узгодження ролей спеціалістів. – Сформулюйте значення комунікації у команді.	5
Всього		54

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. World Health Organization. *ICD-11: International Classification of Diseases*. – Geneva, 2019.
2. Аршава І.Ф., Носенко Е.Л. *Психологія особистості: підручник*. – Дніпро: ЛПРА, 2024. – 500 с.
3. Бобирьов В.М., Скрипніков А.М., Телюков О.С. *Афективні розлади: клінічний та психофармакологічний аспекти*. – Полтава: Дивосвіт, 2014.
4. Буняк Н., Гірняк А. *Патопсихологія*. – Тернопіль: Університетська думка, 2026. – 273 с.
5. Зливков В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. *Психодіагностика особистості у кризових ситуаціях*. – Київ: Педагогічна думка, 2016.
6. Напрєєнко О.К. (ред.). *Психіатрія*. – Київ: Здоров'я, 2001. – 372 с.
7. Томчук С.М., Томчук М.І. *Психологія тривоги, страху та агресії*. – Вінниця: ВАНО, 2018.
8. Фільц О.О., Кулик О.Л., Євченко Ю.О. *Пограничні розлади: історія та терапія*. – Львів: Медицина світу, 2001.
9. American Psychiatric Association. *DSM-5: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*. – Washington, 2013.
10. Saß H. *Personality Disorders*. – International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences. – Elsevier, 2001.

Додаткові:

1. Збірник «Українські підручники і програми з психології XIX–XX ст.» – Київ: ДНПБ ім. В.О. Сухомлинського, 2025.
2. Кутько І.І. *Афективні розлади*. – Київ: Здоров'я, 2001.
3. Соколова Г.Б., Орленко І.М. *Вивчення розладів особистості: теоретичний аспект*. – Одеса: ПНПУ ім. К.Д. Ушинського, 2025.
4. Ayinde O., Gureje O. *Cross-cultural applicability of ICD-11 and DSM-5 personality disorder*. – Curr Opin Psychiatry, 2021.
5. Beckwith H., Moran P.F., Reilly J. *Personality disorder prevalence in psychiatric outpatients*. – Personality and Mental Health, 2014.
6. First M.B., Gaebel W., Maj M. та ін. *Comparison of ICD-11 and DSM-5 diagnostic requirements*. – World Psychiatry, 2021.
7. Hoermann S., Zupanick C.E., Dombeck M. *DSM-5: The Ten Personality Disorders*. – MentalHelp.net, 2013.
8. Hualparuca-Olivera L. та ін. *Convergence between ICD-11 and DSM-5 dimensional PD models*. – Front Psychiatry, 2023.
9. Linehan M.M. *Cognitive Behavioral Treatment of Borderline Personality Disorder*. – New York: Guilford Press, 2003.
10. Tasman A. et al. *Psychiatry*. – 3rd Edition. John Wiley & Sons, 2008.

Інформаційні ресурси:

1. APA – Personality Disorders ([psychiatry.org in Bing](https://www.psychiatry.org/in-bing))
2. [ICD-11 Online](#)

3. [MentalHelp.net – DSM-5 Personality Disorders](http://MentalHelp.net)
4. [MSD Manual – Overview of Personality Disorders](#)
5. World Health Organization (WHO): who.int
6. American Psychiatric Association (APA): psychiatry.org
7. Національна академія педагогічних наук України: naps.gov.ua
8. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського: dnpb.gov.ua

13. Контроль і оцінка результатів навчання

13.1. Види контролю (поточний, підсумковий), проміжна атестація

Методи контролю: поточний, підсумковий.

При оцінюванні знань здобувача освіти приділяється перевага стандартизованим методам контролю: тестування (комп'ютерне), письмові роботи, контроль практичних навичок.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. Він містить: опитування, співбесіду, відповіді на питання, комп'ютерне тестування, виступ з доповіддю, захист рефератів.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці вивчення дисципліни у вигляді диференційованого заліку.

13.2. Форми контролю

Оцінка за розділ визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється здобувачу освіти при засвоєнні кожного розділу (залікового кредиту) – 100, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 60 балів (60%), за результатами підсумкового контролю – 40 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей з кожної теми та під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачами освіти. При оцінюванні навчальної діяльності здобувача освіти необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

ОЦІНКУ “**ВІДМІННО**” отримує здобувач освіти, який твердо знає програмовий матеріал, глибоко його засвоїв, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою. При цьому здобувач освіти не вагається з відповіддю при видозміні завдання, вільно справляється з задачами та питаннями другого та третього рівня оцінки знань, виявляє знайомство з монографічною літературою, вірно обґрунтовує прийняте рішення, різносторонніми навиками та прийомами виконання

практичних робіт. Практичні навички виконує без помилок, вміє в професійній діяльності ефективно використовувати набуті знання.

ОЦІНКУ “ДОБРЕ” отримує здобувач освіти, який знає програмовий матеріал грамотно і змістовно його викладає, який не допускає значних неточностей у відповіді на запитання, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання.

ОЦІНКУ “ЗАДОВІЛЬНО” отримує здобувач освіти, який знає основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність у викладанні програмового матеріалу і відчуває труднощі при виконанні практичних навиків або виконує їх з істотними помилками, з помилками вирішує ситуаційні задачі третього рівня контролю знань.

ОЦІНКУ “НЕЗАДОВІЛЬНО” отримує здобувач освіти, який не знає значної частини програмового матеріалу, допускає значні помилки у його викладанні, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навички.

Бали за поточну успішність прив’язуються до середньої арифметичної оцінки за традиційною чотирибальною системою незалежно від кількості занять. Конвертація проводиться перед підсумковим контролем.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем на останньому контрольному занятті. До підсумкового контролю допускають здобувачів освіти, які виконали всі види робіт, що передбачені навчальною програмою, та при вивченні розділу набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Конкретні форми підсумкового контролю визначаються у робочій навчальній програмі

Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо здобувач освіти набрав не менше 20 балів.

Оцінювання дисципліни:

Оцінка з дисципліни виставляється лише здобувачам освіти, яким зараховані усі розділи з дисципліни. Оцінка з дисципліни виставляється як середня з оцінок за розділи, на які структурована навчальна дисципліна. Оцінка з дисципліни F (“2”) виставляється здобувачам освіти, яким не зараховано хоча б один розділ з дисципліни після завершення її вивчення. Оцінка Fx (“2”) виставляється здобувачам освіти, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового контролю не більше двох разів за графіком, затвердженим деканатом.

Здобувачі освіти які одержали оцінку F по завершенні вивчення дисципліни (не виконали навчальну програму хоча б з одного розділу або не набрали за поточну навчальну діяльність з розділу мінімальну кількість балів), мають **пройти повторне навчання з відповідного розділу**. Рішення приймається керівництвом ЗВО відповідно до нормативних документів, затвердженим в установленому порядку.

14. Політика навчальної дисципліни

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися обов'язків, передбачених статтею 63 Закону України «Про вищу освіту», а також:

- своєчасно та в повному обсязі відвідувати заняття, передбачені навчальним планом та графіком навчального процесу;
- своєчасно та належним чином виконувати всі види завдань, передбаченими навчальними планами та програмами;
- у встановленому державними стандартами обсязі володіти теоретичними знаннями, практичними навичками, сучасними методами досліджень, проходити контрольні заходи, передбачені навчальними планами та програмами;
- своєчасно складати (перескладати) залік, виконувати контрольні роботи, відпрацьовувати заняття в терміни та за графіком, встановленими кафедрою психології;
- своєчасно інформувати викладача щодо неможливості з поважних причин відвідувати заняття;
- постійно прагнути до підвищення загальної культури, морального вдосконалення, проявляти належну повагу до керівних, науково-педагогічних, навчально-допоміжних працівників;
- дбайливо ставитись до майна, яке йому надано в користування, дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку;
- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями.
- у повному обсязі відшкодувати збитки, нанесені невиконанням чи неналежним виконанням умов з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки.

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися положень етичного кодексу ЗФУУ.

Здобувач освіти має права, передбачені статтею 62 Закону України «Про вищу освіту».

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.